

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA Den Haag

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070 456 00 00
F 070 456 11 11

Kenmerk
RB/2011048246

Bijlage(n)
Samenvatting Prioritaire
stoffen systematiek

Datum 29 juni 2011

Betreft Voortgang beleid t.a.v. Prioritaire Stoffen in Nederland

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik u, zoals toegezegd¹, over de voortgang van de aanpak van prioritaire stoffen. Prioritaire stoffen worden door de overheid met voorrang aangepakt omdat zij zeer gevaarlijk zijn. Een zo laag mogelijke concentratie van deze stoffen in de leefomgeving draagt immers bij aan een betere gezondheid en een schoner milieu in Nederland.

De overheid hanteert het begrip prioritaire stoffen voor:

- * Stoffen die zeer gevaarlijk zijn voor de mens, bijvoorbeeld kankerverwekkende stoffen. In Nederland overlijden elk jaar alleen al circa 1000 mensen aan kanker als gevolg van blootstelling aan stoffen².
- * Stoffen die zeer gevaarlijk zijn voor planten en dieren, bijvoorbeeld stoffen die in het milieu en in de voedselketen opbouwen (bio-accumuleren) en bijna niet afbreken (persistent). Daardoor blijven deze stoffen, die vaak ook nog giftig zijn, lang in het milieu (bijv. dioxine).
- * Stoffen die op een andere manier zeer gevaarlijk zijn, zoals hormoonverstorende stoffen. Dergelijke stoffen worden er onder meer van verdacht een verminderde vruchtbaarheid te veroorzaken.

Het streven is om prioritaire stoffen uit de leefomgeving te weren of tenminste beneden een verwaarloosbaar risiconiveau te brengen (of te houden). Dit streven is al voor een beperkt aantal prioritaire stoffen in het verleden in gang gezet. In de begroting is met behulp van een tweetal indicatoren het succes van dit streven geïllustreerd aan de hand van prioritaire stoffen die tot nu toe zijn geïdentificeerd.

Met de komst van de Europese verordening REACH komt ook meer informatie over zogeheten zeer ernstige zorgstoffen beschikbaar. REACH bepaalt dat de producenten en importeurs verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van stoffen die zij op de markt brengen. Producenten en importeurs moeten 'hun' stoffen registreren en ervoor zorgen dat door het leveren van voldoende informatie over de gevaren en risico's van deze chemische stoffen ook anderen veilig met deze stoffen om kunnen gaan.

¹ Begroting 2010 – 2011 http://www.rijksbegroting.nl/2011/voorbereiding/begroting,kst148581_11.html

² Dit is alleen werkgerelateerde schatting (zie onderzoek in opdracht FNV 2010)

Op 1 december 2010 was de eerste registratie 'deadline'. Er zijn (gevaars)gegevens van circa 4300 stoffen geregistreerd, waaronder circa 400 zeer ernstige zorgstoffen. In 2013 en 2018 volgen twee andere registratiemomenten waarbij telkens informatie over duizenden andere stoffen wordt verwacht.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Kenmerk
RB/2011048246

Prioritaire stoffen in Nederland

De nieuwe informatie uit REACH werkt door in het beleid ten aanzien van prioritaire stoffen. Nederland hanteert, ter bepaling van stoffen die voor de Nederlandse leefomgeving prioritair zijn vanwege de bescherming van mens en milieu, een systematiek die gebruik maakt van definities uit REACH (artikel 57) en andere EU-regelgeving (Verordening (EG) nr. 850/2004 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen ofwel de POP verordening en Kaderrichtlijn water; richtlijn 2000/60/EC). De systematiek is beschreven en uitgewerkt in het RIVM rapport (<http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/601357004.pdf>). Een korte samenvatting is weergegeven de bijlage bij deze brief.

Het beleid ten aanzien van prioritaire stoffen maakt gebruik van bestaande regelgeving in Europa en in Nederland. Een deel van de prioritaire stoffen wordt de komende jaren Europees uitgefaseerd. Daarnaast zorgt EU-regelgeving ervoor dat vanaf 2015 prioritaire stoffen in principe niet meer toegelaten zijn als bestrijdingsmiddel in de EU. In Nederland wordt de uitstoot van prioritaire stoffen naar bodem, water en lucht of diffuse verontreinigingen geminimaliseerd via algemene regels (activiteitenbesluit) en milieuvergunningen. In de bijlage wordt een nadere toelichting op de maatregelen gegeven.

Bedrijven en decentrale overheden zullen emissiebeperkingen en vergunningen in lijn moeten brengen met het door EU-beleid aangepaste beleid ten aanzien van prioritaire stoffen. Om hen te ondersteunen in de uitvoering is het voornemen om, samen met hen, een circulaire prioritaire stoffenbeleid te ontwikkelen.

Doelstelling aanpak nieuwe prioritaire stoffen

Het beleid ten aanzien van de huidige prioritaire stoffen is de afgelopen jaren succesvol geweest. Nog niet alle prioritaire stoffen zijn zodanig beheerst dat de risico's verwaarloosbaar zijn. Een voorbeeld hiervan is het verbod op PCB's. Dankzij dit verbod is de concentratie PCB's in paling vanaf 1977 in de Maas en in de Rijn langzaam aan het afnemen. Desondanks wordt zelfs nu nog de grenswaarde voor doxine-achtige PCB in paling overschreden³. Het beleid ten aanzien van de prioritaire stoffen is dus ook een kwestie van 'lange adem'. Ook voor de nieuwe prioritaire stoffen die voortvloeien uit de EU verordening REACH geldt dat de gezondheid en het milieu gebaat zijn bij het, zo snel als mogelijk is, bereiken van een verwaarloosbaar risiconiveau voor elke stof. Uiteindelijk moet dat voor bijvoorbeeld kankerverwekkende stoffen leiden tot minder dan 30 kankergevallen per jaar veroorzaakt door chemische stoffen in het milieu.

Monitoring voortgang

Om de voortgang van het beleid ten aanzien van prioritaire stoffen te bewaken is in het verleden gebruik gemaakt van milieukwaliteitsindicatoren en milieudrukindicatoren. Met de komst van REACH zullen meer stoffen voldoen aan de criteria voor prioritaire chemische stof. Daarom moeten deze indicatoren worden geactualiseerd en worden ook nieuwe indicatoren ontwikkeld. Hierbij zal ook de toegenomen kennis over stoffen worden meegenomen en het succes van uitfasering. De nieuwe indicatoren zijn in 2012 operationeel.

³ De Boer et al, Environmental Pollution 158 (2010) 1228–1236

Naast het beleid ten aanzien van de prioritare stoffen zal Nederland zich in EU-verband ook blijven inzetten voor de veiligheid van chemische stoffen, in het bijzonder op onderdelen waar REACH (nog) niet of niet voldoende in voorziet. Het gaat dan bijvoorbeeld om chemische stoffen die via milieublootstelling mogelijk bijdragen aan obesitas en/of het veroorzaken van allergieën of om mengseltoxiciteit, het verschijnsel dat verschillende chemische stoffen in het milieu een zelfde werking hebben of elkaar zelfs versterken. Onderdeel van het beleid zal ook zijn het stimuleren van innovatie bij het bedrijfsleven om verdere substitutie van ongewenste (gevaarlijke) stoffen te bewerkstelligen.

Over de verdere invulling en voortgang van het beleid ten aanzien van de prioritare stoffen wordt u later dit jaar geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Joop Atsma

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Kenmerk
RB/2011048246

bijlage

Rijnstraat 8
Postbus 30945
2500 GX Den Haag

Datum
14 juni 2011

Samenvatting Prioritaire stoffen systematiek

De systematiek¹ voor het aanwijzen van prioritaire stoffen is gebaseerd op de gevaareigenschappen van stoffen, de zogeheten intrinsieke stofeigenschappen. Prioritaire stoffen worden gedefinieerd als:

1. Bewezen kankerverwekkend (carcinogeen), mutageen of reprotoxisch stoffen (CMR) of
2. Bewezen persistent, bioaccumulerend én toxische stoffen (PBT) of zeer persistent én zeer bioaccumulerende stoffen (zPzB) of
3. Stoffen met vergelijkbare ernstige eigenschappen

De systematiek van prioritaire stoffen beleid in Nederland volgt de definitie van zeer ernstige zorgstoffen in REACH (artikel 57).

Stoffen komen in Nederland voor in de bodem, in het water en in de lucht. Slechts van een gedeelte van de stoffen zijn de gevaareigenschappen bekend. De komende jaren komen uit REACH gegevens van duizenden stoffen die in Europa worden geproduceerd of geïmporteerd. Van andere stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn dergelijke gegevens al bekend. Daarnaast zijn er stoffen die als onbedoelde emissie vrijkomen.

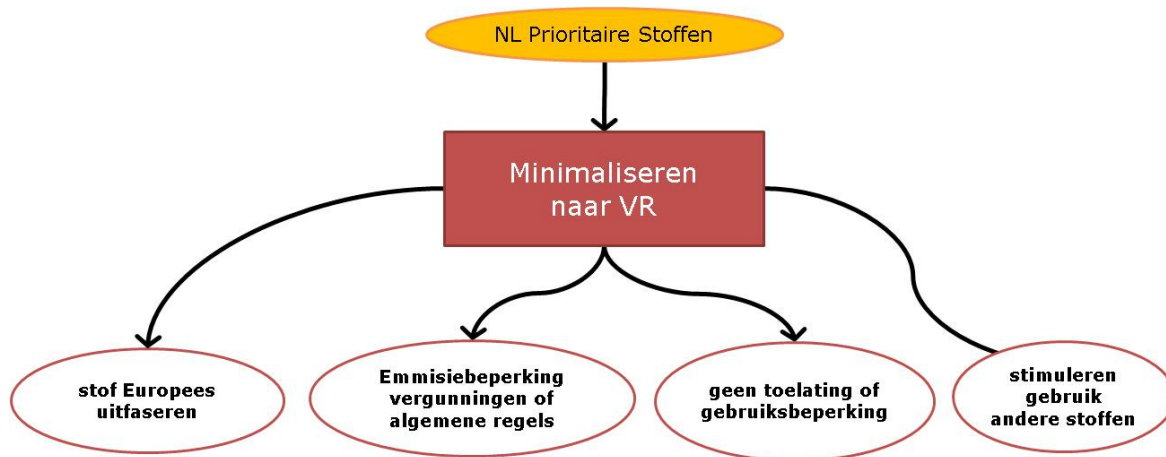
Een klein deel van al de bovengenoemde stoffen heeft zodanige gevaareigenschappen waardoor deze zeer zorgwekkend zijn. Een zeer zorgwekkende stof wordt in Nederland als prioritair stof beschouwd als deze stof in Nederland voorkomt of vrijkomt.

Voor een aantal stoffen is stofspecifiek beleid in Europa of in Nederland van kracht. Voor deze stoffen zijn al doelen, maatregelen en overwegingen per stof of stofgroep gemaakt bijvoorbeeld voor asbest, fijn stof en ozonlaagafbrekende stoffen. Deze stoffen worden verder niet meegenomen in de maatregelen en monitoring van het prioritaire stoffenbeleid.

Uitwerking maatregelen

Het beheersen van de risico's van prioritaire wordt gerealiseerd door toepassing van de volgende instrumenten:

¹ De systematiek is beschreven en uitgewerkt in het RIVM rapport <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/601357004.pdf>.

Figuur 1 Beheersing risico's prioritare stoffen door middel van diverse instrumenten

1) Stof europees uitfaseren

Een belangrijk doel van het EU stoffenbeleid is het bevorderen van de vervanging van risicovolle stoffen door het gebruik van minder gevaarlijke stoffen of technieken. Om stoffen uit te faseren wordt gebruik gemaakt van autorisatie en restrictie in REACH en in de POP-verordening. Een gedeelte van de prioritare stoffen zal in de komende jaren alleen geautoriseerd mogen worden toegepast of er zijn restrictieve maatregelen van toepassing. Deze maatregelen zullen Europees worden genomen. Nederland zal de prioritare stoffen waarvoor uitfasering de beste oplossing is in Europees verband voordragen.

2) Emissiebeperking

Emissies uit inrichtingen en een aantal diffuse bronnen worden geregeld via vergunningverlening of algemene regels (activiteitenbesluit). Vervolgens zijn er specifieke regels voor bodem, water en lucht. Aan de hand van deze regels/regelgevingen worden emissiebeperkingen gesteld. Dit beleid zal verder worden uitgewerkt in de circulaire Nederlands prioritare stoffenbeleid.

Bodemregelgeving geeft aan dat voor een verwaarloosbaar bodemrisico moet worden gezorgd door de kans op een verandering van de bodemkwaliteit verwaarloosbaar te maken. Om dit te bereiken worden in individuele milieuvergunningen en in het Activiteitenbesluit en de bijbehorende regeling, verplichte maatregelen en voorzieningen voorgeschreven.

In de Waterwet wordt aangegeven hoe waterbeheerders en vergunningverleners om moeten gaan met chemische en ecologische kwaliteit van water. Dit is de Nederlandse implementatie van de Europese kaderrichtlijnwater (KRW). Om lozingen en emissies terug te dringen worden bij alle bronnen van verontreiniging door middel van vergunningen of algemene regels de best beschikbare technieken (BBT) of beste milieupraktijken voorgeschreven. Daarnaast vindt er bij vergunningplichtige puntlozingen een beoordeling plaats van restlozingen.

Voor lucht geldt op dit moment dat de Nederlandse emissie richtlijn lucht (NeR) moet worden gebruikt om eisen te stellen voor emissies in milieuvergunningen. Een groot deel van de huidige prioritare stoffen is minimalisatieplichtig. Ook in algemene regels zijn de normen uit de NeR overgenomen. Voor eind 2011 wordt de NeR herzien.

Datum
14 juni 2011

3) Eisen bij toelatingen

Er zijn ook prioritare stoffen die als biociden, gewasbeschermingsmiddelen of als medicijnen worden gebruikt. Deze stoffen worden alleen na toelating met gebruiksvoorschriften toegelaten. De EU heeft in 2010 een verordening aangenomen waarin is geregeld dat vanaf 2015 geen prioritare stoffen worden toegelaten in de EU als bestrijdingsmiddel (zowel voor gewasbeschermingsmiddelen als voor biociden).

Toelatingen van medicijnen voor mens en dier zijn ook Europees geregeld. De Europese Commissie beoogt een betere afstemming tussen de uitvoering van de KRW en de medicijnen toelatingen. Dit moet er in de toekomst voor zorgen dat bij toelating van (dier)geneesmiddelen ook milieubezwaren worden meegenomen.

4) Andere maatregelen

Als laatste zijn er Nederlandse prioritare stoffen die niet uit inrichtingen komen maar diffuus worden verspreid. Hiervoor zijn verschillende maatregelen van kracht. Zo zijn er maatregelen die genomen zijn om verkeersemmissies te verminderen zoals het stimuleren van schonere brandstoffen. Ook schonere auto's zorgen voor vermindering van prioritare stoffen emissies. Ook heeft van 2009 tot en met 2011 het Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water gelopen; dit programma richtte zich op het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Afbakening

Het prioritare stoffenbeleid gaat over het veilig omgaan met gevaarlijke chemische stoffen. De risico's van deze stoffen in de leefomgeving moeten verwaarloosbaar klein zijn of worden.

De aanpak van de prioritare stoffen raakt ook het beleid van andere departementen:

- Het ministerie van SZW regelt de belasting van werknemers door chemische stoffen via Arbo-omstandighedenwet.
- Het ministerie van VWS regelt de belasting van mensen door chemische via consumentenproducten (warenwet) (voedsel, cosmetica, medicijnen etc.).